

?

שאל את הרב

לאן הלכו התפילות?!

הרב יוני לביא

שאלה: סבתא שלי היתה חולה מאוד והכניסו אותה לניתוח. אין לך מושג כמה התפללתי שהיא תצא מזה. קראתי ספרי תהילים, הלכתי לכותל באמצע הלילה, הורדתי דמעות. ממש קרעתי את השמים בתפילות. מה קרה בסוף? הניתוח עוד איכשהו עבר בשלום, אבל אחרי יומיים היתה לה קריסת מערכות והיא נפטרה. הייתי מאוכזב ומתוסכל נ-ו-ר-א. הרי כל-כך ביקשתי והתחננתי. התפללתי מעומק הלב כמו שלא עשיתי בחיים. ובסוף הכול ירד לטימיון...

אז מה, כל התפילות והדמעות היו לחינם?! הכול היה... סתם? דניאל.

תשובה: דניאל היקר. אני משתתף בצערך על פטירתה של סבתך, ורוצה לספר לך גם כן על אכזבה.

לא שלי, של אברהם אבינו. אין לך מושג כמה הוא התפלל כדי להציל את סדום. אברהם ביקש, הפציר והתחנן, ושום דבר לא עזר. אפשר היה לסכם את התפילות שלו ככישלון מוחלט, אבל אדם אחד בכל זאת ניצל מסדום בזכותן - לוט. שממנו נולד מואב שברבות הימים הפך לעם גדול. כעבור כמה דורות יצאה ממנו אישה מיוחדת - רות. שממנה נולד הנין: דוד המלך, נעים זמירות ישראל. ועכשיו נעשה חשבון: כמה זמן חלף בין התפילה ה'כושלת' של אברהם, עד שנולד ממנה הפרי המיועד שְׁמַלְךְ על ישראל וכתב את ספר תהילים? בערך שבע מאות שנה. זה לא מעט, דניאל, אבל תגיד אתה - לא היה שווה לחכות?!

כשאנחנו מרגישים מאוכזבים בגלל תפילות שנדמה לנו שלא הועילו דבר, כדאי להזכיר לעצמנו את הדברים הבאים:

א. אין תפילה החוזרת ריקם - בעולם הפיזי אנחנו מכירים את 'חוק שימור החומר'. שום חומר לא נעלם ומתפוגג פתאום. העיקרון הזה נכון גם בעולם הרוחני - 'חוק שימור הרוח'. האנרגיה הרוחנית שנוצרה בעת התפילה (או כל מעשה/דיבור/מחשבה טובים שהיו לי) - לא נעלמת. היא חיה ופועלת ומאירה את העולם. אם היא לא עזרה לי להשיג את מבוקשי - היא לבטח הועילה במקום אחר, נכון יותר.

ב. סך של תפילות - לפעמים כדי שדבר יתרחש צריך להתקבץ סך מסוים של תפילות ומעשים טובים. כל תפילה מעומק הלב היא עוד אבן קטנה על כף המאזניים. כשנגיע אל הסך הנצרך תוכרע הכף ושפע הטוב יופיע. ובינתיים - הכול רק הולך ומצטבר.

ג. מי מנהל את העולם - מאוד רצינו שדבר מסוים יתרחש? היינו משוכנעים עמוקות שזה מה שנכון שיקרה? בל נשכח שלא אנחנו מנהלים את העולם. לא הכול ידוע לנו, וזווית הראיה האנושית שלנו צרה ומצומצמת. אמרה זאת רחלי פרנקל, אימו של נפתלי הי"ד שנרצח בידי מחבלים - "הקב"ה לא עובד אצלנו". אמר את זה יהודה וקסמן, אביו של החייל החטוף נחשון הי"ד - "מותר לאבא לומר לבן שלו 'לא'". יום אחד, כשנגיע לשמים, נבין בדיוק שהכול קרה בצורה הכי טובה ומדויקת. בינתיים, אנחנו מתחזקים באמונה: יש מי שמנהל את העולם, והוא יודע בדיוק מה הוא עושה.

ד. התפילה אינה רק אמצעי, היא המטרה - בתפיסה שטחית תפילה היא אמצעי להשיג את מה שאני רוצה. העיקר הוא אני, והתפילה היא כלי עבודה המשרת את המטרות האנוכיות שלי. תפיסה כזו משפילה את ערכה של התפילה וגם גורמת לתסכולים בכל פעם שהמטרה לא מושגת. האמת היא שתפילה אינה רק אמצעי. היא המטרה עצמה. העמידה לפני ה' וההתקרבות אליו היא הדבר החשוב מכל, וייתכן שצרות מסוימות באו עלינו רק כדי להביא אותנו אל המטרה: עצם הקשר עם אבינו שבשמים. ■

בא לך לחלק עלונים לחברים שלך?

מעוניין
להפיץ אותם
בשכונה,
בבית הספר
או בבית הכנסת?

**'שלום לעם' מזמין אותך
להפוך לשגריר להפצת יהדות ומסורת ישראל.**

בכל שבוע תקבל לביתך 10 עלונים של 'שלום לעם'.

צור קשר: 02-3750710

נא להשאיר הודעה ברורה בתא הקולי.

* ההפצה מותנית בתשלום חודשי של 18 ש"ח עבור 40 עלונים - עלות המשלוח בדואר.

גיליון זה יו"ל ע"י **מרכז "שלום לעם"**

שע"י עמותת גבריאל שר ישראל (ער"ר 58-037849-5)

רחוב בני ברית 18, ירושלים | טל. 02-5022881 | פקס. 02-5022991

ארגון "שלום לעם" בנושאות גדולי התורה שליט"א מפעיל: מסגרות לימוד ופעילויות לנוער בפריסה ארצית • ישיבה גבוהה • ישיבה תורנית לצעירים • מדרשות ערב לנוער • מדרשת יהדות לבנות • שיעורים והרצאות • הכוונה וייעוץ • מחקר ותיעוד 'מורשת קהילות ישראל' מכון הוצאה לאור • אתר 'שלום לעם'. 'שלום לעם' באפליקציה

כל הזכויות שמורות

מתחברים לתורה ויהדות

שלום לעם

לנוער ישראל

אפאי את פאלמ?

863

פרשת תרומה, ד' באדר א' תשע"ט | 9 בפברואר 2019

שאל את הרב <
לאן הלכו התפילות?

מבט אל החיים

העני המיליונר

איתמר מאיר

הרוח הצליפה בעוצמה בפני האנשים הבודדים שעברו ברחובות הגטו. גם בימים שבהם שרר שקט יחסי, לא הסתובבו אנשים ברחובות. כל שכן, בזמן העוצר שהתחיל מהשעה שמונה בערב - כל אדם שנראה ברחובות, נורה במקום והסכנה ביציאה מהבית הייתה גדולה יותר.

חיים עשה את דרכו כשהוא צמוד לקירות, הוא התפלל בליבו בשקט שלא יעבור סיור גרמני שיבחין בו. הרעב הכריע אותו, הוא כבר לא היה מסוגל להמשיך ולהסתתר בעליית הגג והוא הרגיש שעליו לצאת ולחפש אוכל - אחרת הוא לא יוכל לשרוד עד הבריחה מהגטו. הוא חצה בריצה את הכביש ונכנס לבניין שבו שכנו בעבר משרדי הקהילה היהודית, הוא זכר שבבניין פעל מחסן מזון גדול וקיווה למצוא שם משהו שראוי למאכל.

מיד כשנכנס פנימה הוא הבחין בדמות כפופה שהזדקפה באחת בתדהמה כשראתה אותו. "חיים מה אתה עושה כאן?" קראה בבהלה. "ואתה מה מחפש?" התנשף חיים. "יוסקה הבהלת אותי כהוגן, מה אתה מחפש כאן?"

"מה שאתה עושה - מחפש אוכל..." אמר יוסקה במרירות. "אבל אם כבר אני פוגש אותך חיימקה, אני רוצה לבקש ממך טובה, הכוחות שלי כבר לא עומדים לי יותר. לפחות את כל הכסף שלי הצלחתי להסתיר בבנק שוויצרי, אני יודע שזה לא שווה לי כלום עכשיו. אני כבר לא מסוגל לברוח מהגטו, עד שהגרמנים לא יכריחו אותי לעלות על המשלוחים אני לא אעלה. אבל ברור לי שאני לא אחזיק מעמד במחנה. אני לא משלה את עצמי לרגע שאוכל לעבור את התקופה הזאת, אבל מה שאני רוצה לבקש ממך זה

מבחינתי הדבר החשוב ביותר: יהודה, בני היחיד הצליח לברוח עם קבוצה של חברים ליערות. אני רוצה ללמד אותך את מספרי החשבון שלי בבנק ואת קודי הזיהוי שיוכיחו שהוא מיופה כוחי בחשבון. אתה תמיד היית גאון, אני מבקש ממך שתשנן את המספרים ואם תצליח למצוא את הבן שלי יהודה, אחרי המלחמה. תיתן לו את המספרים האלה ותשלח אותו לבנק כדי שימשוך משם

את הכסף, תאמר לו שאני אוהב אותו ושזה הכסף שחסכתי כל החיים שלי בשבילו..."

"אל תדבר ככה יוסקה. אתה עוד תראה שכולנו נצא מכאן..." ניסה לנחם אותו חיים, אבל הוא רק הביט בו בחיוך עצוב: "אתה צעיר ידידי, החיים עוד לפניך - תעשה מה שביקשתי, תדאג לבן שלי שיוכל להסתדר אחרי המלחמה" חיים הסכים ויוסקה החל להקריא באזניו את רצף המספרים, כמה דקות עברו וכפי שציפה יוסקה, חיים הוכיח שליטה מלאה בכל המספרים.

חיפוש מהיר במחסן הריק הבהיר לחיים שאוכל אין שם, הוא המשיך הלאה כדי לחפש מזון. את יוסקה הוא כבר לא ראה יותר. חודש לאחר מכן, חיסלו הגרמנים את הגטו וגרשו את כל היהודים למחנות. חיים ניצל בדרך פלאית ממוות - לאחר שהגרמנים תפסו אותו עם קבוצת צעירים יהודים שהסתתרו בגטו. הם העמידו את כל הצעירים ליד הקיר וירו בהם, כאשר הקצין הגרמני הגיע אליו הוא אמר לו: 'אתה צעיר מדי בשביל למות' והכה על ראשו בחוזקה עם קת האקדח והפיל אותו על הקרקע, הוא הצליח להינצל ולהסתתר עד אחרי המלחמה. כאשר הגיע למחנות העקורים כפליט, בחר חיים להשתקע באנטוורפן בקהילה היהודית, הוא הוכתר כרבה של אנטוורפן ועמד בראשות הקהילה היהודית במקום. במשך שנים הוא חיפש את הבן של יוסקה בכל מרכז של פליטים אפשרי, מעדויות של

חברים שהסתתרו אתו ביערות הוא שרד את המלחמה, אבל אף אחד לא ידע היכן הוא נמצא כיום. שנים של חיפושים עלו בתוהו, הוא זכר היטב את המספרים אבל לא היה לו למי לתת אותם כדי להחזיר את הרכוש היהודי האבוד.

עשרים שנה לאחר מכן, בעיצומה של תפילת מנחה בעוד יום של חול. נכנס לבית הכנסת אדם לבוש בלויי סחבות, שעבר בין המתפללים ואסף צדקה. הרב חיים הציץ בפניו והרגיש כיצד ליבו הולם בפראות - זה היה יהודה, בנו של יוסקה, הגביר מהגטו! הוא סימן לקבצן שימתין לו כיוון שהוא מעוניין לשוחח אתו, הלה התיישב לצדו והמתין בסבלנות. כשהסתיימה התפילה, לחץ הרב את ידו בחמימות ואימת את זהותו: "אני הכרתי את אביך הי"ד בגטו, שתדע שהוא השאיר לך כסף רב - אני אתן לך את מספר הזיהוי ותוכל לנסוע לשוויץ לקחת את הכסף"

יהודה חיך בעצב "הלוואי שהייתי יכול לנסוע לשוויץ, אין לי כסף לנסוע לשם" הרב חיים השפיל את מבטו והבחין עד כמה קשה מצבו של האיש, הוא היה ללא נעליים ובלויי סמרטוטים עטפו את רגליו. "אני אלווה לך כסף כדי שתוכל לקנות את הצרכים הבסיסיים שלך ולנסוע לשוויץ, לאחר מכן תחזיר לי את הכסף" חסך לו הרב את אי הנעימות. הוא הוציא סכום כסף נכבד והעניק אותו ליהודה. כבר למחרת עשה יהודה את דרכו לבנק השוויצרי כדי למשוך את כספו של אביו. לפי הנתונים שהיו בבנק, המתין לו בבנק סכום של עשרים מיליון דולר שהפך אותו לעשיר גדול בזכות הקודים ששיפרו את מצבו לטובה....

סיפור אמיתי זה שהתרחש עם הרב של אנטוורפן רבי חיים קרייזוורט זצ"ל מראה לנו שלפעמים אנחנו שואלים את עצמנו על אחרים כיצד הם הגיעו לאותו מעמד, כנראה שהם 'עלו' על הקוד המתאים. אל לנו לשכוח שתפילה יכולה לסדר עבורנו את הכול ולהתפלל שלא נפספס את הקוד המתאים עבורנו לכל מהלך החיים. ■

לשכוח ולסלוח

במקום להעמיס על עצמנו רגשות ומחשבות שליליים
נלמד פשוט לסלוח, לסלוח בשביל עצמנו, רק בשביל לא לסחוב לנצח
את הרגשות השליליים שתובוים אי שם בחלל הלב, מהיום מטרד
ומסחימים את הדעת.

(מתוך מדורי 'סיפור צעיר')

שמעון ברק

סיפור לשבת

מוכרת הגפרורים

אריק סגל

אלפרד ירד מהרכבת וצעד במהירות לעבר היציאה מהרציף, הוא עשה את דרכו למשרדו הממוקם בקרבת שדרת השאנו אליזה הצרפתית. כבר 17 שנה שהוא עושה יום את אותה דרך מביתו שבאחד מפרברי העיר היוקרתיים לתחנת המטרו ובירידה מהרכבת בהליכה רגלית של שלוש דקות אל משרד רואי החשבון שבבעלותו, אך בימים האחרונים נוסף משהו מוזר לנוף שמלווה אותו בכל יום: זו הייתה אישה מבוגרת שישבה בפינת הרחוב ליד דוכן קטן ועליו עשרות חבילות גפרורים, כשהיא מנסה לצוד את מבטי העוברים ושבים הממהרים לדרכם ואולי להצליח למכור להם איזו קופסה קטנה תמורת חצי פרנק (המטבע הצרפתי של אותם ימים) רוב העוברים ושבים כלל לא העיפו מבט לכיוונה של הקשישה והמעטים שהעיפו מבט המשיכו בדרכם. רק בודדים נעצרו ורכשו חבילת גפרורים או שנים ואלפרד היה בטוח כי רובם עושים זאת מתוך רחמים על האישה המסכנה הנאלצת לבלות שעות ארוכות במכירת קופסאות גפרורים תמורת כמה פרוטות.

אלפרד כעס על עצמו שגם הוא אחד מאותם אלו שמתעלמים וממשיכים לדרכם ללא התייחסות לאשה המסכנה שבקושי נקלטה בזווית עינו: "איפה החמלה שלך?" הציק לו מצפונו ולא נתן לו מנוח עד שהחליט שמחר בבוקר הוא רוכש ממוכרת הגפרורים את כל מרכולתה. ואכן ממחשבה למעשה. אלפרד שהיה משופע במזומנים ירד באותו יום מן המטרו והתקרב מחוץ לפינת הרחוב, הקשישה ישבה שם והוא ניגש אליה: "כמה עולה כל קופסה?" שאל את האישה. "חצי פרנק" השיבה הקשישה ואלפרד

ביקש ממנה שתספור כמה קופסאות ברשותה. האישה החלה לספור באיטיות עד שהודיעה לו שיש לה מאה שלושים ושש קופסאות. אלפרד בתחושת ניצחון הוציא מכיסו 80 פרנק והושיט אותם לאשה ההמומה שהודתה לו וארזה בשקית גדולה את עשרות החבילות שגם לו עצמו לא היה מושג מה הוא הולך לעשות איתם. הוא הרגיש מסופק ורגוע והלך לדרכו

אך משום מה היה נדמה לו שמוכרת הגפרורים לא הייתה ממש מרוצה מהעסקה והוא לא הצליח להבין מדוע, הרי הוא חסך לה שעות ארוכות של ישיבה ברחוב ובהחלטה של רגע החליט שביום המחר הוא שוב יחזור על הקניה המרוכזת שבוודאי תיטיב עם האישה המסכנה.

ואכן גם למחרת בבוקר ניגש אלפרד אל האישה. הוא חשב שברגע שתראה אותו היא בוודאי תתרגש אבל להפתעתו היא נותרה אדישה גם כשבישר לה כי הוא מעוניין לרכוש את כל מאה תשעים ושתיים הקופסאות שברשותה. אלפרד ניסה לנחם את עצמו שכנראה חייה של הקשישה כל-כך מרים עד שאפילו קליינט אלמוני הרוכש את מאות קופסאות הגפרורים שברשותה אינו מצליח לשמח אותה. 'היא סתם אישה מוזרה' חשב לעצמו והוא החל קצת להתחרט על מעשיו אבל אם חשב שהדברים מוזרים הגיעה שעת הצהריים והפכה את הפרשיה למוזרה עוד יותר.

אלפרד יצא ממשרדו אל מסעדה סמוכה לארוחת הצהריים היומית כשלפתע נעצר לידו רכב יוקרתי ומהחלון שנפתח הציץ ראשו של צעיר

שהיה לבוש בקפידה: "אתה זה שרכשת את כל הגפרורים מהזקנה שבפינת הרחוב?" פנה אליו הצעיר ואלפרד ההמום הנהן בראשו להסכמה. "אני מבקש ממך מאוד שתפסיק עם זה. אם אתה רוצה אתה יכול לרכוש שתיים או שלש קופסאות אבל לא יותר מזה" אלפרד היה המום. מדוע אכפת למישהו שהוא עושה טובה לזקנה המסכנה ואיך קשור לעניין הצעיר בעל מכונית היוקרה. "הנה המספר שלי" הגיש לו הצעיר כרטיס ביקור מהודר "תתקשר ואני אסביר לך הכול" אלפרד נותר המום והמכונית שעטה קדימה. אלפרד לא המתין ומיד לאחר ארוחת הצהריים הוא עלה למשרדו וחיג למספר שהופיע על כרטיס הביקור "שלום! הגעתם למשרדי חברת הבניה J.B.D נשמע הקול מעבר לקו. ואלפרד התפלא לשמוע כי הבחור הצעיר הוא לא פחות מהמנכ"ל של חברת הענק שלאחר כמה צלילים ענה לשיחה. אלפרד הציג את עצמו. הבחור מעבר לקו נשמע מחויך והחל לספר: "אבי הוא הבעלים והמייסד של חברת J.B.D ועסקיו המסועפים גורמים לו להיעדר הרבה מהבית ולהסתובב בעולם, אמי שלא חסר לה כלום החלה להשתעמם ואז עלה בדעתה הרעיון של מכירת גפרורים כך היא יוצרת קשרים עם אנשים ומעבירה את זמנה. ברגע שאתה החלטת בטוב לבך לרכוש את כל הכמות של קופסאות הגפרורים לא היה לה כבר מה לעשות והיא שבה הביתה מדוכדכת ולכן בקשתי ממך שתפסיק לעשות זאת. טובתה של אמי הוא לא מה שנדמה לך במבט הראשון ברכישת כל הסחורה אלא דווקא בעצם העובדה של ההתעסקות במכירת הקופסאות הבודדות, עד סוף היום..."

לפעמים נדמה לנו שאנחנו עושים טובה ונותנים בשביל מישהו משהו ומרגישים טוב עם זה. אבל לפתע אנחנו מגלים שהאמת היא בדיוק ההיפך. התורה מצווה: 'ויקחו לי תרומה' שכשאתה נותן תרומה, אתה בעצם לוקח לעצמך יותר ממה שאתה נותן. מצד שני כשאתה נותן לאחרים, עליך לזכור זאת. ואם לא נתת, הפסדת לעצמך... ■

סיפור צעיר להוציא את העז

ליזר סבל מצפיונות יתרה בביתו, דירת שני החדרים שלו הייתה עמוסה באחד עשר ילדים, הוא אשתו וחמותו שתהיה בריאה, וגם אביו הזקן שבקש להצטרף ולגור בבית בנו לעת זקנה. והוא פמובן לא סרב, וארח אותו בסבר פנים יפות. אבל לבו הרחב לא עמד ביחס שווה לביתו הצר, הצפיונות נעשתה בלתי נסבלת והוא חש במחנק.

במר יאושו פנה לרב ובקש את עצתו.

"ממה אתה מתפרנס" שאל הרב?

"יש לנו עז שנותנת חלב, ו..."

"תכניס אותה!" הורה הרב.

"סליחה", התבלבל השואל לרגע, "את מי?! את מי להכניס ולאן?!"

"את העז!" לבן הרב את דבריו, "הכניס אותה הביתה, ותחזר אלי בעוד שבועים".

עבר שבוע בלתי נסבל, והאיש הדפק על דלת ביתו של הרב:

"רבי, הושיעה, אני לא מסגל יותר!" הוא תאר את העז המקפצת בתוך דירתו הקטנה, מנתרת עם אחד עשר הילדים שלו, דוחקת את חמותו ואת אביו הזקן, ואינה משאירה פנה אחת נקייה ומסודרת. "את הסדינים היא אכלה. רבי! אני לא יכול יותר!"

"תוציא אותה!" הורה הרב.

לְמַחֲרַת הַסְתוֹבֵב הָאִישׁ קוֹרֵן מֵאֲשֶׁר. פֶּתָאֵם יֵשׁ מְקוֹם בְּרוּחַ, הָעֵז אֵינְנָה,
וְהַבֵּית כְּבָר לֹא צָפוּף כְּמוֹ שְׁהִיָּה, הוּא הַבֵּין שְׁיֵשׁ יוֹתֵר גְּרוּעַ.

בְּחֻכְמָה הֵיְתָה עֲצָתוֹ שֶׁל הָרֵב.

אָבֵל טַפֵּשׁ מְטַפֵּשׁ יִהְיֶה מִי שְׁיִכְנִיס אֶת הָעֵז לְבֵית מְרוּחַ.

לָמָּה לְהַכְנִיס אוֹתָהּ כְּשֵׁשׁ לָהּ מְקוֹם בְּשִׁפְעַע? לָמָּה לְסַבֵּל כְּשֶׁאֲפָשָׁר לְהִמָּנַע?

אִז לָמָּה אֲנַחְנוּ מִתְעַקְּשִׁים בְּכַח לְהַכְנִיס לְעֲצָמֵנוּ עֲזִים?!

אֶת הַהֶסְבֵּר לְעֲזִים שְׁלָנוּ יִסְפֵּק הַסְּפוּר הַבָּא:

מוֹרָה יִצִּירְתִּי לְהַפְלִיא בְּבֵית סֵפֶר לְחֻנוּף מְבַגְּרִים (כֵּן, יֵשׁ חֲתִיָּה כְּזוֹאת) בְּאַרְצוֹת
הַבְּרִית הַחֲלִיט לְקַדֵּם אֶת תְּלִמִּידָיו בְּחִיָּיהֶם הַפְּרָטִיִּים, בְּרָגַע שֶׁל שְׁעַת כְּשֶׁר
וְנִינוּחוֹת קְבוּצָתִית הוּא הַצִּיעַ לְעֹרֵף תְּרַגְלִיל מְעַנְנֵן.

הוּא בִקֵּשׁ מִכָּל אֶחָד מֵהַתְּלִמִּידִים לְהַצְטִיד בְּשִׁקִּית נִילוֹן שְׁקוּפָה וְחֻזְקָה.

אִם יֵשׁ לָכֶם אֲנָשִׁים שְׂאֵתֶם מִתְעַבְּבִים וּמְמַאֲנִים לְסַלַּח לָהֶם, פֶּתְבוּ אֶת שְׂמוֹ
שֶׁל כָּל אֶחָד מֵהֶם עַל תְּפִיחַ אֲדָמָה גָּדוֹל, וְאֶת תְּפִיחַ הָאֲדָמָה הַנִּיחוּ בְּשִׁקִּית
סְגוּרָה לְמִשְׁוֶף שְׁבוּעַ יָמִים. אֶת הַשִּׁקִּית תְּצַטְרֹכוּ לְקַחַת אֶתְכֶם לְכָל מְקוֹם, אֶל
תְּצֹאוּ מֵהַבֵּית בְּלַעְדֶּיהָ. תִּנְכְּלוּ לְהַנִּיחַ אוֹתָהּ בְּמִקְרָה הַצָּרָף לְיַדְכֶם בְּמַכּוֹנֵית,
לְיַד שְׁלַחַן הָעֵבֻדָּה, בְּתוֹךְ עֲגֻלַת הַקְּנִיּוֹת בְּסוּפְרָמְרִקֵט אוּ לְיַד הַמְּטָה, אָבֵל
בְּשׁוּם אֶפֶן אֶל תִּלְכוּ בְּלַעְדֶּיהָ.

בְּעוֹד שְׁבוּעַ נִפְגַּשׁ שׁוֹב.

הַתְּלִמִּידִים לְקָחוּ אֶת הַתְּרַגְלִיל בְּרִצִּינוֹת. הֵם הַפִּירוּ אֶת הַמוֹרָה וַיְדַעוּ שְׁפִיקוּ
תוֹעֵלַת.

חֵלֶק מֵהַשִּׁקִּיּוֹת הַתְּמַלְאוּ מֵהֵר מְאֹד, וְהָיוּ כְּבִדּוֹת לְהַפְלִיא. לֹא הָיָה קֵל לְסַחֵב
אוֹתָן. הַשִּׁקִּיּוֹת דָּרְשׁוּ תְּשׁוּמַת לֵב וּמְחֻשְׁבָּה, אֲסוּר הָיָה לְשַׁכַּח אוֹתָן בְּשׁוּם

מקום, לא פעם הן גרמו להסחת דעת מדברים אחרים, ההתעסקות בשקיות ויתשומת הלב שהן דרשו באה פעמים רבות על חשבון דברים אחרים. הן פגעו בסדר היום הרגיל. ובכלל, הן היו למטרד והעיקו מאד.

המסר התחיל לחלחל. התלמידים הבינו שגם את הרגשות השלייליים שלהם הם סוחבים בעצם לכל מקום, הם נגררים אתם יום וליילה, הם מהנים מטרד ומסיחים את הדעת. הם תופסים מקום מיתר, ולא פעם מונעים עשייה של הרבה דברים אחרים חיוניים, רק בגלל שהם חבוים אי שם בחלל הלב. רגשות מיתרים בתוך שקית פלסטיק.

אפשר לנחש שתפוחי האדמה לא נשארו טריים בתוך שקית הפלסטיק. הם החלו להרקיב, והרקבון פשה בהם, ומהר מאד הפך אותם לפצצת צחנה. אבל נגזר עליהם לסחב את השקית שביע, והצחנה הנוראה הזאת לויתה אותם לכל מקום. גם אם היו יכולים להניח את השקית ולהמנע מלחוש את כבודה, מהסרחון הנורא שהפיצה השקית לא היתה דרך להמנע, היא היתה אתם בכל מקום.

כשתם השבוע היה ברור היטב לכל אחד מהם, מהו המחיר שהם משלמים בעבור נשיאת כל אותם רגשות ומחשבות שלייליים. גם אם אי אפשר לממש את תפוחי האדמה האלה, גם אם לא נתן להרגיש את העו, הם פשוט שם. את כבד משקלם אפשר להרגיש היטב. ואת הריח, אוי הריח, אותו מריחים גם למרחוק. אי אפשר לברוח.

אז במקום להעמיס על עצמנו עזים מיתרות בבינתנו המרוח. במקום לסחב תפוחי אדמה מצחינים, נלמד פשוט לסלח, למחל, לא לראות כל דבר, ולא להרגיש כל דבר. לסלח לא רק בשביל האילת, יתכן שלא תמיד הוא ראוי לסליחתנו. לסלח בשביל עצמנו, רק בשביל לא לסחב לנצח את מה שאיננו אמורים לסלח.

ובכך אמר מישהו חכם: "לכעס, פרושו, להעניש את עצמך על טפשותם של אחרים!" ■

בית המדרש

פתי מאמין לכל דבר

שאלה מס' 528

בפנימיית התלמידים במכללת בית שאן לא היה חימום, המכללה סבלה ממחסור במשאבים ולא היה לה כסף לחדש את מלאי השמיכות שבלו, יום אחד התלמידים בפנימייה מגלים ערימה של שמיכות חדשות מהניילון עם שלט שאומר שהם נתרמו לפנימייה. תוך דקות לא נשארה שמיכה אחת וברוך שדהר למקום החלוקה והגיע באיחור, הרגיש מקופח ורשם על פתק שהשמיכות במחיר מסובסד של 25 ₪ והחל לצעוק שהשמיכות בתשלום. כששמעו חלק מהנערים שזה בתשלום החזירו אותן וברוך לקח לעצמו שמיכה חדשה מהערימה. כעת שהיה שמח שהשיג שמיכה, אמר לחבריו: "עבדתי עליכם, השמיכות היו בחינם!" כולם באו לקחת בחזרה את השמיכות ואז החל וויכוח בינו לבין אחד הנערים שיחזיר לו את השמיכה שלקח. מה דעתכם? האם ברוך צריך להחזיר את השמיכה?

מעיינים בספרים ולומדים לפסוק הלכה או משפט: תלמוד בבלי מסכת 'בבא בתרא' דף קמ"ב עמוד א'. שולחן ערוך 'חושן משפט' סימן ער"ה סעיף כ"ח בדין: 'גר שמת ואח"כ שמעו שלא מת'.

תשובה לשאלה "סיבוב ללא רשות" (שאלה מס' 525)

תקציר השאלה השבועית: סמי ראה את האופניים החשמליות של שמשי עומדות בחוץ, לקח אותן ולאחר כמה סיבובים החזיר אותן למקום. אלא שכמה דקות אחר כך הגיע איזשהו עובד זר וגנב את האופניים. שמשי ראה הכול לאחר מכן במצלמות האבטחה. הוא ניגש לרב ושאל: "אולי סמי שלקח אותן מהתחלה ללא רשות נקרא 'גנב' וכל מה שקרה אחר כך לאופניים, זה כבר תחת אחריותו ולכן אולי בכלל הוא חייב לשלם לו על

האופניים?". מה לדעתכם השיב לו הרב?

תשובה בקצרה: סמי חייב לשלם על האופניים שנגנבו, אלא אם כן ברור ששמשי היה מסכים שסמי ישתמש בהם גם בלי בקשת רשות.

תשובה בהרחבה: נפסק בהלכה (חו"מ סי' רצ"ב ס"א) שמי שלוקח חפץ של אדם אחר שלא מדעתו, אפילו אם כוונתו להחזירו מיד אחרי השימוש, נקרא גולן על החפץ וחייב באחריותו עד שיוחזר לבעלים, ולכן אפילו אם קרה אונס גמור לחפץ, כל עוד לא החזירו לבעלים, חייב המשתמש לשלם על הנזק.

כיצד יש להחזיר את החפץ: מבואר בהלכה (סי' שנ"ה ס"א) שאם הבעלים יודעים שהחפץ נגזל, על הגולן לדאוג שהבעלים יידעו שהחפץ הוחזר למקומו, ורק אז יורדת האחריות מהגולן, אבל אם הבעלים לא שמו לב שהחפץ נגזל, הגולן יכול להחזיר את החפץ לרשות הבעלים המשתמרת גם מבלי ליידע אותם, אלא אם כן גזל בעלי חיים, שאז חייב להודיע לבעלים שהחזיר אותם כדי שיידעו לשמור עליהם.

לקח מקטן למי צריך להחזיר: אדם ששלח את בנו הקטן למכולת עם צלוחית ביד כדי למלאות בה שמן, ובעל המכולת השתמש בצלוחית לעצמו ללא רשות, מבואר בהלכה (סי' קפ"ח ס"ב) שהוא נעשה עליה שואל שלא מדעת ודינו כגולן. ולכן אם בדרך חזור הצלוחית נשברה, בעל המכולת חייב לשלם עליה, וזאת אף שהורי הילד הסכימו מלכתחילה שישלח בחזרה את הצלוחית והשמן עם בנם, היות והוא נחשב לגולן על הצלוחית וחייב להחזירה לרשות הבעלים.

בסיפור שלנו: היות וסמי השתמש באופניים ללא רשות הבעלים הוא נחשב לגולן, כך שכל מה שקורה לאופניים לאחר מכן זה על אחריותו המליאה. אולם אם ברור ששמשי היה מרשה לו להשתמש עם האופניים גם ללא בקשת רשות, הוא יכול לסמוך על הפוסקים שפוטרים אותו מלשלם, כיון שלדעתם במקרה כזה הוא אינו נחשב גולן אלא שואל, והוא נפטר מאחריות מהרגע שהחזירן למקום שלקח אותן משם. ■